

THÔNG TIN CHUYÊN ĐỀ
TỰ CHỦ KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ LÀ NỀN TẢNG
BẢO VỆ CHỦ QUYỀN QUỐC GIA

Tự chủ chiến lược về khoa học, công nghệ được xác định là nền tảng bảo vệ chủ quyền số, chủ quyền dữ liệu, đồng thời tạo động lực quan trọng đưa Việt Nam phát triển nhanh, bền vững trong kỷ nguyên số. Trong bối cảnh cạnh tranh địa chính trị và địa kinh tế ngày càng gay gắt, Việt Nam xác định tự chủ chiến lược về công nghệ không chỉ là mục tiêu phát triển mà còn là “lá chắn thép” bảo vệ chủ quyền số, chủ quyền dữ liệu và là năng lực tự quyết trong một thế giới biến động.

1. Yêu cầu tất yếu của nền tảng tư tưởng trong kỷ nguyên mới

Khoa học - Công nghệ là nhân tố góp phần tạo nên mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam trong các giai đoạn của lịch sử dân tộc. Đảng ta luôn nhất quán xác định khoa học - công nghệ là quốc sách hàng đầu, là động lực quan trọng thúc đẩy đất nước phát triển nhanh và bền vững. Đảng và Nhà nước có rất nhiều chủ trương, quyết sách về lĩnh vực khoa học, công nghệ, trong đó Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, nhấn mạnh “Tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của Đảng, phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị, sự tham gia tích cực của doanh nhân, doanh nghiệp và Nhân dân đối với phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia”.

Tại Hội nghị toàn quốc về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia (2025), đồng chí Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm khẳng định: “Xác định phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số là nhiệm vụ chiến lược của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân”. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm cũng tin tưởng rằng, với nền tảng chính trị, pháp lý vững chắc và sự đồng thuận cao từ toàn Đảng, Nhân dân và giới trí thức, Nghị quyết 57-NQ/TW sẽ tạo ra bước đột phá, góp phần phát triển kinh tế - xã hội và đảm bảo quốc phòng, an ninh, đưa đất nước tiếp tục phát triển bền vững.

Việt Nam tự chủ chiến lược về Khoa học - Công nghệ không chỉ là bài toán kinh tế mà đã trở thành yêu cầu tất yếu để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và sự trường tồn của chế độ. Hiện nay, thế giới đang có sự chuyển dịch mạnh mẽ từ cuộc cạnh tranh quân sự truyền thống sang cuộc cạnh tranh khốc liệt về năng lực công nghệ lõi. Các quốc gia tiên tiến đang thiết lập những "hàng rào kỹ thuật" và sử dụng

sự độc quyền về chip bán dẫn, trí tuệ nhân tạo (AI) hay điện toán đám mây như một công cụ chính trị để gây áp lực hoặc chi phối các nước khác.

Trong bối cảnh đó, bảo vệ nền tảng tư tưởng Đảng hiện nay phải chuyển mạnh từ diễn thuyết thuần túy sang làm chủ các giải pháp khoa học - công nghệ hiện đại. Do đó, tự chủ chiến lược về khoa học và công nghệ là “mệnh lệnh hành động” cấp bách. Đây là năng lực thực thi quyết sách độc lập, bảo đảm quốc gia không bị lệ thuộc trước các đứt gãy công nghệ bên ngoài. Với Việt Nam, làm chủ khoa học - công nghệ chính là bảo vệ sức mạnh nội sinh, phát huy trí tuệ và bản sắc Việt để khẳng định quyền tự quyết con đường phát triển. Đây đồng thời là "lá chắn thép" bảo vệ chủ quyền số và an ninh tư tưởng, tạo động lực đưa đất nước vươn mình trong kỷ nguyên số.

2. Từ đột phá thể chế đến hiện thực hóa “bộ phóng” hạ tầng công nghệ

Trong nhiều thập kỷ, các thành tựu khoa học - công nghệ nổi bật của Việt Nam như: Vận hành hoạt động ổn định hệ thống vệ tinh quan sát trái đất VNREDSAT-1; vận hành ổn định Trung tâm Báo tin động đất và Cảnh báo sóng thần và các mạng trạm quan trắc, góp phần tích cực trong công tác cảnh báo, giảm thiểu thiệt hại do thiên tai; Trung tâm Giám định ADN là trung tâm hiện đại đầu tiên tại Việt Nam với quy mô giám định 4.000 hài cốt liệt sĩ/năm đã triển khai tốt việc thực hiện Đề án “Xác định hài cốt liệt sĩ còn thiếu thông tin” do Chính phủ giao; Trung tâm Dữ liệu Quốc gia (NDC) do Bộ Công an xây dựng, quản lý, khai thác và vận hành, là hạ tầng dữ liệu trọng yếu của Việt Nam, nơi kết nối, lưu trữ và khai thác nguồn tài nguyên dữ liệu quốc gia một cách thống nhất, an toàn và minh bạch, tạo nền móng cho Chính phủ số, kinh tế số và xã hội số phát triển bền vững.

Trong chiến lược 5 năm tới, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam quyết tâm thực hiện mục tiêu làm chủ hoàn toàn dây chuyền sản xuất thiết bị bay không người lái (UAV) lưỡng dụng với tỷ lệ nội địa hóa tiệm cận 90%. Song song đó là đột phá trong nghiên cứu và sản xuất chip bán dẫn tiến trình trên 90nm - một minh chứng điển hình cho khát vọng tự chủ chiến lược, biến những thành tựu khoa học cốt lõi thành “lá chắn” vững chắc bảo vệ lợi ích quốc gia và động lực bứt phá trong kỷ nguyên mới.

Trong lịch sử phát triển khoa học và công nghệ toàn cầu, thể chế luôn đóng vai trò là “điểm khởi động” cho mọi đột phá vĩ mô. Đối với Việt Nam, đây là lĩnh vực đang ghi nhận những chuyển dịch sâu sắc nhất, đánh dấu bước ngoặt từ tư duy “quản lý khoa học” thuần túy sang “quản trị đổi mới sáng tạo”.

Điểm cốt lõi của sự chuyển dịch này chính là việc mở rộng phạm vi chính sách ra toàn bộ chuỗi giá trị: Từ nghiên cứu cơ bản đến thương mại hóa và khởi nghiệp sáng tạo. Việc thiết lập các cơ chế thử nghiệm có kiểm soát (Sandbox) không đơn thuần là giải pháp kỹ thuật, mà phản ánh một triết lý quản trị hiện đại: chấp nhận rủi ro để đổi lấy sự bứt phá. Trong môi trường công nghệ, rủi ro là bản chất; do đó,

một thể chế kiến tạo phải là nơi Nhà nước không chỉ “cấp phép” mà còn “đồng hành và bảo hộ có điều kiện” cho các ý tưởng đột phá.

Song song đó, những cải cách về tài chính khoa học và quyền sở hữu kết quả nghiên cứu đã tháo gỡ những “nút thắt” tồn tại lâu dài. Việc cho phép phân chia lợi ích từ thương mại hóa và giao quyền sử dụng tài sản khoa học cho tổ chức chủ trì là bước đi chiến lược để đưa khoa học - công nghệ từ khu vực công sang khu vực thị trường, biến tri thức thành sức mạnh kinh tế thực chất. Ý nghĩa lớn nhất của việc “mở khóa thể chế” nằm ở sự thay đổi tư duy: từ hành chính hóa sang thị trường hóa có điều tiết, lấy quản trị rủi ro làm nền tảng cho sự phát triển dài hạn.

Nếu thể chế là điểm khởi động, thì hạ tầng và tài nguyên chiến lược chính là “bệ phóng” để thực hiện mục tiêu tự chủ chiến lược về khoa học - công nghệ. Việt Nam đang tận dụng hiệu quả “lợi thế đi sau” nhờ khả năng triển khai đồng bộ ở quy mô quốc gia dưới sự chỉ đạo tập trung và quyết tâm chính trị cao. Điều này cho phép chúng ta thiết kế hạ tầng hiện đại ngay từ đầu, không bị ràng buộc bởi các hệ thống cũ. Đặc biệt, việc khai thác tài nguyên chiến lược - bao gồm cả dữ liệu và đất hiếm - không chỉ dừng lại ở bài toán kinh tế mà còn là vấn đề an ninh chủ quyền. Đầu tư vào hạ tầng và tài nguyên chính là xây dựng một “lá chắn công nghệ” vững chắc, đảm bảo quyền tự quyết của quốc gia trong chuỗi cung ứng toàn cầu đang tái cấu trúc.

Yếu tố quyết định cuối cùng của mọi chiến lược công nghệ vẫn là con người. Để tiến tới tự chủ thực chất, chúng ta cần thực hiện bước chuyển chiến lược từ “nguồn nhân lực dồi dào” sang “nhân lực tinh hoa”. Chiến lược đào tạo, bồi dưỡng nhân tài đòi hỏi sự gắn kết hữu cơ giữa Nhà nước - Nhà trường - Doanh nghiệp, trong đó các trường đại học, viện nghiên cứu đóng vai trò trung tâm của hệ sinh thái đổi mới sáng tạo. Đồng thời, cần phát huy tối đa vai trò của hợp tác quốc tế. Tự chủ không phải là tự cung tự cấp, mà là khả năng làm chủ trong quá trình hợp tác, tận dụng “cầu nối tri thức” từ cộng đồng chuyên gia Việt Nam ở nước ngoài để rút ngắn khoảng cách với thế giới. Việc thu hút nguồn lực tinh hoa này chính là chìa khóa để Việt Nam chuyển hóa từ “tiềm năng” sang “năng lực thực chất”, đưa đất nước tự tin vươn mình trong kỷ nguyên mới.

3. Phản bác các luận điệu xuyên tạc chiến lược phát triển khoa học, công nghệ của Đảng trong kỷ nguyên mới

Các thế lực thù địch đang tập trung xuyên tạc nhằm hạ thấp uy tín lãnh đạo của Đảng và làm suy yếu sức mạnh nội sinh của dân tộc qua bốn nhóm luận điệu chính, đòi hỏi chúng ta phải nhận diện và đập tan các quan điểm sai trái nhằm bảo vệ nền tảng tư tưởng, đồng thời bảo vệ không gian phát triển và niềm tin cho đội ngũ trí thức cùng cộng đồng doanh nghiệp, cụ thể như sau:

Thứ nhất, đập tan luận điệu “Việt Nam không thể làm chủ công nghệ lõi” cho rằng trình độ khoa học - công nghệ nước ta chỉ mãi gia công giá trị thấp. Chúng ta kiên quyết phản bác: Tự chủ không có nghĩa là khép kín, mà là năng lực làm chủ

kiến trúc và tích hợp hệ thống để giải quyết các bài toán quốc gia. Những dự án thực tiễn như tập đoàn Viettel đã làm chủ công nghệ tên lửa hành trình và làm chủ khoảng 85% công nghệ lõi của mạng 5G chính là minh chứng đanh thép nhất, khẳng định trí tuệ Việt hoàn toàn đủ tầm vóc giải quyết những bài toán công nghệ chiến lược.

Thứ hai, bề gãy quan điểm xuyên tạc về thể chế. Họ rêu rao rằng mô hình kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa cản trở sự sáng tạo, hay sự lãnh đạo của Đảng kìm hãm tự do nghiên cứu. Thực tế quản trị chứng minh ngược lại: Chính sự ổn định chính trị và sự tập trung nguồn lực từ các quyết sách vĩ mô của Đảng mới tạo ra "bệ phóng" cho các dự án khoa học - công nghệ quy mô lớn như Chiến lược bán dẫn quốc gia. Thể chế hiện nay đang chuyển dịch mạnh mẽ sang mô hình "Thể chế kiến tạo", chấp nhận rủi ro khoa học thông qua các cơ chế thử nghiệm (Sandbox) để đổi lấy sự bứt phá thần kỳ.

Thứ ba, đấu tranh với âm mưu chia rẽ thông qua hợp tác quốc tế. Khi chúng ta đa phương hóa quan hệ công nghệ, kẻ thù thường tung tin Việt Nam đang trở thành "bãi rác công nghệ". Chúng ta khẳng định: Việt Nam kiên định chính sách đối ngoại tự chủ; hợp tác quốc tế là phương thức để tiếp cận tri thức tinh hoa, từ đó xây dựng nội lực tự cường, bảo đảm không bị lệ thuộc vào bất kỳ quốc gia nào.

Thứ tư, phản bác sự công kích vào đội ngũ trí thức và công tác cán bộ. Các thế lực thù địch thường bới móc những sai phạm cục bộ để quy chụp bản chất, cho rằng cơ chế Nhà nước không có chỗ cho người tài. Thực tế, việc kiên quyết xử lý sai phạm và đẩy mạnh tự chủ đại học chính là quá trình "làm sạch" môi trường, tạo dựng một hệ sinh thái minh bạch, công bằng để những nhân tài thực thụ yên tâm cống hiến và phụng sự Tổ quốc.

Phản bác các luận điệu xuyên tạc bằng chính những thành tựu khoa học - công nghệ thực chất là cách bảo vệ Đảng hiệu quả nhất, khẳng định ý chí tự lực và khát vọng vươn mình của dân tộc trong kỷ nguyên mới.

Nơi nhận:

- Các đ/c BCV Trung ương tại Điện Biên, BCV cấp tỉnh,
- Ban TGDV các Đảng bộ trực thuộc, Ban Xây dựng Đảng các xã, phường; Phòng Công tác chính trị, Công an tỉnh; Ban Tuyên huấn, Bộ CHQS tỉnh,
- TTCT các xã, phường,
- Lãnh đạo Ban,
- Phòng TT-TH,
- Lưu VT.

**K/T TRƯỞNG BAN
PHÓ TRƯỞNG BAN**

Trần Thị Lan Hương